AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
TƏHSİL NAZİRLİYİ

Layihə Avropa İttifaqı
tərəfindən maliyyələşdirilir

TƏHSİL İNSTİTUTU
Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu

Kvalifikasiya standartı

UŞAQ BAXICISI

Bakı - 2020

Bu kvalifikasiya standartı Avropa İttifaqının texniki yardımı çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyini dəstəkləmək üçün “Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin İcrasına Dəstək” (EuropeAid/138339/DH/SER/AZ) layihəsi tərəfindən hazırlanmışdır. Standartda ifadə olunan fikirlər və məlumatlara görə Avropa İttifaqı, Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi və Təhsil İnstitutu məsuliyyət daşımır.

Peşə	Uşaq baxıcısı
Kvalifikasiya standartının Azərbaycan Respublikasının Ömür boyu Təhsil üzrə Kvalifikasiyalar Çərçivəsində (AzKÇ) səviyyəsi	Səviyyə 5
İstinad kodu: (Reyestrdə sıra nömrəsi və kvalifikasiya standartı sözünün qısaltması - KS, Məşğulluq Təsnifatında kodu və AzKÇ-də səviyyəsi)	0023-KS-5131-5
Kvalifikasiya standartını təsdiqləyənsahə komissiyasının adı	Səhiyyə və sosial xidmətlər sahələrində bacarıqların inkişaf etdirilməsi üzrə sahə komissiyası
Kvalifikasiya standartının Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial MüdafiəsiNazirliyininKollegiyasındatəsdiq olunmasıbarədəqərarıntarixivənömrəsi	
Yenilənmə sayı	01
Təklif olunan yenilənmə tarixi	Mart, 2025-ci il

GİRİŞ

“Uşaq baxıcısı” kvalifikasiya standartı Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin əlaqələndirməsi və sosial tərəfdaşlıq vasitəsilə Avropa Birliyinin maliyyələşdirdiyi Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin icrasına dəstək layihəsi tərəfindən hazırlanmış, əlaqəli təşkilat və müəssisələrin rəyləri nəzərə alınaraq dəyərləndirilmiş, Səhiyyə və sosial xidmətlər sahələrində bacarıqların inkişaf etdirilməsi üzrə sahə komissiyası tərəfindən təsdiq edilərək reyestrdə yerləşdirilmişdir.

1. Terminlər, simvollar və ixtisarlar (istifadə olunmuş terminlər, simvollar, ixtisarlar və onların izahı)

Akkomodaiya - orqanizmin bütövlükdə uyğunlaşması

Valeologiya - sağlamlıq haqqında elm

2. Peşəyə dair xüsusi məlumat

2.1. Peşə sahibinin gördüyü əsas işlərin qısatəsviri

Uşaq baxıcısı öz evində məhdud sayda (1-4) uşağın qayğısına qalır. Uşağın təhlükəsiz və gigiyenik şəraitdə saxlanması, təlimatlara uyğun qidalandırılması və əyləndirilməsi ilə məşğul olur. Uşaq baxıcısı uşağın inkişaf edəcəyi, öyrənəcəyi və sosial bacarıqlarının artacağına imkan verən müsbət emosional, tərbiyəvi və stimullaşdırıcı mühit yaradır. O hətta yeməyin hazırlanması və uşaqların bir yerdən digərinə təhlükəsiz şəkildə aparılıb-gətirilməsi kimi digər vəzifələri yerinə yetirə bilər.

3. Peşə sahibi üçün tələb olunan səriştələr

3.1. Əsas səriştələr (əmək fəaliyyəti ilə məşğul olan hər bir şəxs üçün əsas, həmçinin, əmək bazarında əlavə və ümumi dəyəri formalaşdıran bilik, bacarıq, işə yanaşma və davranış formasıdır).

Azərbaycan dilində ünsiyyət	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
1. Fəaliyyət sahəsinə aid olan ümümi məlumatları təhlil edə bilir	a. Fəaliyyət sahəsində görüləcək işlərin təlimat qaydalarını ətraflı şərh edir; b. Verilən tapşırığı qrafik üzrə (plan şəklində) mərhələlərə ayıra bilir c. Verilən tapşırıqla əlaqədar müxtəlif mənbələrdən alınan məlumatları düzgün təhlil edir; d. Fərdi və ya işçi qrupu tərkibində müvafiq qanunvericilik normalarına və qaydalarına əsaslanaraq görüləcək işlərin strateji planını hazırlayır
2. Fəaliyyət prosesində müvafiq işçi qrupları ilə müzakirələr apara bilir	a. Mürəkkəb texniki məlumatları dil normaları və seçilmiş üsluba uyğun şəkildə çatdırır; b. Danışarkən məlumatları, rəyləri və fikirləri məntiqi bir şəkildə əlaqələndirir; c. Mövzuya və dinləyicilərin anlama səviyyəsinə uyğun dildən istifadə edir.
3. Fəaliyyət sahəsinə aid müxtəlif iş proseslərini yazılı təsvir edir	a. Qoyulmuş məqsədə və hədəf auditoriyaya uyğun ünsiyyət formatı seçir; b. Fəaliyyət sahəsinə aid sənədləri müvafiq tələb və normalara uyğun, aydın, məntiqi tamamlanmış şəkildə tərtib edir; c. Mənanı qorumaq üçün dəqiq quruluşdan və durğu işarələrindən istifadə edir; d. Mətnləri or*foqrafik* və qrammatik cəhətdən düzgün yazır; e. Görüləcək işə dair mərhələli təqdimat və yekun hesabat hazırlayır.

Xarici dildə ünsiyyət	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
1. Dinlədiyi məlumatı anlamaq	a. Peşəsi ilə bağlı hər hansı bir məlumatı dinləyib qısa məzmununu təsvir edir; b. Dinlədiyi mətnə aid sualları cavablandırır; c. Ətrafında asta və aydın şəkildə aparılan müzakirənin mövzusunu müəyyən edərək münasibət bildirir;
2. Danışıq və müzakirələrdə aparmaq	a. Aparılan geniş müzakirələrdə effektiv şəkildə iştirak edir; b. Verilmiş tapşırığa əsasən hər hansı bir mövzu ətrafında izahlı danışa bilir; c. Maraq dairəsində olan mövzulara aid qısa söhbətlərdə iştirak edir (əlavə fikir və münasib nümunələrlə öz fikirlərini genişləndirmək və

Xarici dildə ünsiyyət	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
	əsaslandırmaq şərti ilə); d. Verilmiş mövzuya aid topladığı iformasiya əsasında təqdimat hazırlayır;
3. Oxuduğu məlumatın məzmununu təsvir etmək	a. Müvafiq istinad mənbələrindən (məsələn, lüğətlər) istifadə etməklə müxtəlif mətnə və məqsədlərə uyğun üslub və sürətlə müstəqil oxuyur; b. Fəaliyyət sahəsinə aid peşə terminləri, anlayışları, avadanlıq və göstərilən xidmətlərə dair təlimatları oxuyub təsvir edə bilir. c. Kiçik həcmdə mətnlərin məzmununu anladığını nümayiş edir.
4. Məlumatları yazılı şəkildə təsvir edir	a. İş planı, icmal, layihə smetası və görülmüş işlər barəsində hesabatları düzgün tərtib etməklə aktual mövzularda strukturlu peşəkar məktub, reklam mətnləri və elektron məktublar hazırlayır.

Riyazi hesablama	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
1. Fəaliyyət sahəsinə aid məlumatları elementar riyazi hesablamalarla müəyyən etmək	a. Fəaliyyət sahəsinə aid məsələlərdə maksimum və minimum göstəriciləri (lahiyyənin ümumi dəyərini, smeta xərclərini, hər hansı məhsulun dəyərini, endirim səviyyəsini) hesablayır; b. İşlə bağlı dövri məlumatları (məsələn aralıq hesabatları) toplamaqla onları müvafiq qrafik formada təqdim edir; c. Verilən qərarları əsaslandırmaq üçün bir sıra mənbələrdən proqnozlaşdırıla bilən məlumat kateqoriyalarını müqayisə edir (məsələn, materialların haradan alınması ilə bağlı qərar vermək).
2. Məsələlərin həllində rəqəmlərlə işləmə bacarığından istifadə edir	a. Məsələlərin həllində sadə riyazi əməlləri düzgün seçir (məsələn, qiymət artımlarının məhsulun satışına təsirini hesablanması); b. Fəaliyyət sahəsinə aid mürəkkəb məsələlərin həllində faiz, nisbət və ya kəsrlərdən istifadə etməklə müvafiq riyazi əməlləri yerinə yetirir.
3. Məsələlərin həllində ölçmə və həndəsə bacarıqlarından istifadə edir	a. İşlə bağlı gündəlik problemlərin həllində məkandan düzgün istifadəni planlaşdırır (məsələn, təyin edilmiş sayda simmetrik formada olan obyektlərin saxlanması üçün tələb olunan məkanı hesablamaq); b. Çox sayda dövri tapşırıqları tamamlamaq və silsilə məhsullar hazırlamaq üçün tələb olunan

Riyazi hesablama	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
	materialların sayını, yaxud lazım olan vaxtı hesablamaq üçün məhdud sayda riyazi düsturlardan istifadə edir.
4. Riyazi üsul və əməllərdən istifadə edərək məlumatları müvafiq formatlarda təqdim etmək	a. Sadə hesablamaları müxtəlif metodlarla aparır (zehin, kağız üzərində və ya kalkulyator vasitəsi ilə); b. Resursların istifadəsinin monitorinqi məqsədi ilə sadə uçot sənədlərini tərtib edir (məsələn, baza düsturlar əsasında sadə cədvəl, qrafik və diaqram şəklində hesabat hazırlyır). c. İş prosesində məntiqi və riyazi hesablamalarla maliyyə xərcləri, ödəmə qabiliyyəti, gəlir, qənaət və investisiya haqqında məlumatları qiymətləndirməyi və proqnozlaşdırmağı bacarır; d. Müxtəlif funksiya və funksional asılılıqların qrafiklərini qurur (məhsulun qiymətinin dəyişməsinin satışın həcmindən asılılığı.)

İnformasiya və kommunikasiya texnologiyaları (İKT)	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
1. Fəaliyyət sahəsinə aid məlumatları toplamaq, emal və istifadə etmək	a. Müxtəlif informasiya resurslarında gündəlik iş fəaliyyətinə aid məlumatmarı əldə edir;- b. Əldə etdiyi məlumatların emal edərək ən uyğun məlumatları seçir. c. Öz tələblərini qarşılamaq üçün ən uyğun məlumat mənbəyini (mənbələrini) seçir. Məlumat və məzmunun müvafiq qaydada saxlanması və tapılması üçün sistem yaradaraq bu sistemdən istifadə edir;
2. İKT-dən istifadə edərək müxtəlif məzmunda təqdimatlar hazırlamaq	a. Fəaliyyəti sahəsində tələb olunan məzmun yaratmaq üçün İKT-nin imkanlarından düzgün istifadə edir; b. Fəaliyyəti ilə əlaqədar müxtəlif formatlarda (*pdf. *ppt) rəqəmsal təqdimatlardan istifadə edir; c. Verilmiş mövzuda PowerPoint proqramı ilə təqdimatlar hazırlayır; d. Multimediya informasiyasından istifadə edərək təqdimatlar hazırlayır; e. CorelDRAW proqramında verilən qeyri-mürəkkəb tapşırıqları yerinə yetirir;
3. Məlumatları bölüşür və başqaları ilə əməkdaşlıq edir	a. İş mühitində müxtəlif elektron vasitələrlə video konfransların keçirilməsi üçün bağlantı yaradır; b. İş mühitində mesajlar və ya digər məzmunu göndərən, yaxud cavablandıran zaman riayət

İnformasiya və kommunikasiya texnologiyaları (İKT)	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
	ediləcək normaları (məsələn ünvanın formaları, üslub, format və s.) müəyyən edir; c. İş mühitində məlumatların əldə edilməsi ilə bağlı mesaj və ya sorğuları düzgün formada göndərir və cavablandırır.
4. Şəxsi və çalışdığı müəssisənin informasiya təhlükəsizliyini təmin etmək	a. Müxtəlif komunikasiya bağlantılarında mövcud potensial riskləri müəyyən edir; b. Rəqəmsal mühitdə özü və ona məxsus məlumatların təhlükəsizliyini təmin etmək üçün görə biləcəyi tədbirləri sadalayır. c. Sənəd mübadiləsi apararkən elektron poçt (e-mail), elektron imzadan (Digital signature) vasitələrindən istifadə edir;
5. Fəaliyyət sferasında elektron kommunikasiya vasitələrindən istifadə etmək	d. Müxtəlif naviqasiya sistemi ilə obyektlərin yerləşmə nöqtələrini müəyyən edərək uyğun marşrut seçir. e. İş fəaliyyəti ilə əlaqədar Web səhifələrdə məhsul və ya xidmət haqqında elan yerləşdirir; f. Elektron bank ödənişlərini, köçürülmə əməliyyatlarını (e-banking), maliyyə və vergi hesabatlarını həyata keçirir;

Peşə etikası və sosial həyat bacarıqları	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
1. Peşə etikası prinsiplərinə hörmət edir	a. Qlobal biznesdə mənəvi qərar qəbuletmə prinsiplərini anladığını nümayiş etdirir; b. Ümumi etik prinsipləri fərdi və qrup işlərində müəyyən hallar və ya təcrübələrə tətbiq edir; c. Ölkənin iqtisadi qanunvericiliyinin ticarət, peşələr və təşkilatlara mühüm təsir yollarını qiymətləndirir; Özü və komandanın davranışlarını peşə etikası baxımından təhlil edir.
2. Vaxtdan səmərəli istifadə edir	a. Özü və hamkarlarının vaxtını israf edən fasilələr və hər hansı başqa məsələlərlə mübarizə aparmaq üçün müvafiq strategiyalar qəbul edir; b. Öz işi və grup işini vaxtında yerinə yetirmək üçün praktiki metodlardan istifadə edir; c. İşi daha effektiv təşkil etməklə müəyyən fəaliyyətlərə sərf edilən vaxtı azaldır; d. Peşə məqsədləri və şəxsi vaxt arasında tarazlıq əldə edir.
3. Qrupda effektiv işləyir	a. Komanda daxili prosesləri (giriş, keçid və çıxış) müəyyən edir; b. Uğurlu komanda təcrübəsinin xüsusiyyətlərini təsvir

Peşə etikası və sosial həyat bacarıqları	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
	edir; c. Müxtəlif sahələrdən olan şəxslərin birləşdiyi komandalarda effektiv komanda üzvlüyünü nümayiş etdirir; d. Münaqişələri effektiv həll edir.
4. İş davranışını təhlil edir	a. Boşluqları müəyyən etmək və həll yollarını tapmaq üçün komanda üzvləri ilə işgüzar davranış problemlərini müzakirə edir; b. Müxtəlif iş mühitlərində nümunəvi işgüzar davranış nümayiş etdirir; c. Digər şəxsin problemləri, fikirləri, düşüncələri və təcrübələrinə anlayış nümayiş etdirir.

Sahibkarlıq	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
1. Yeni həll yolları tələb edən çətin tapşırıqları müəyyən edir	a. Özünün maraq dairəsində olan sahədə potensial təkmilləşmə və ya innovasiya imkanlarını dəyərləndirmək üçün təhlil aparır.
2. Yeni ideyaları müəyyən edir və formalaşdırır	a. Təkbaşına, yaxud komandanın bir üzvü kimi təkmilləşmə və ya innovasiyaları özünün maraq dairəsinə tətbiq etmək üçün bir sıra ideyalar irəli sürür; b. Təkmilləşmə və ya innovasiyaların tətbiqi üçün irəli sürülmüş ideyalar toplusunu qiymətləndirməklə hər birinin üstün və zəif cəhətlərini müəyyən edir; c. Müəyyən edilmiş hər bir ideya ilə bağlı potensial maraqlı tərəfləri (bunlar təkmilləşmə fəaliyyətlərinə təsir edə bilən, bu ideyalarda maraqlı olan, yaxud onun təsirinə məruz qalan şəxslərdir) müəyyən edir.
3. Yeni ideyaları həyata keçirmək üçün lazım olan resursları müəyyən edir	a. Özünün maraq dairəsinə aid sahədə təkmilləşmə və ya innovasiya ilə bağlı hər hansı ideyanı reallaşdırmaq üçün tələb olunan resursları (məsələn, materiallar, avadanlıqlar, insan resursları və vaxt) müəyyən edir; b. Yeni ideyanın həyata keçirilməsi prosesində müəyyən etdiyi resurslardan necə istifadə ediləcəyini təsvir edir.
4. Yeni ideyanın reallaşdırılması üçün tələb olunan büdcəni planlaşdırır	a. Özünün maraq dairəsinə aid sahədə innovasiya və təkmilləşmə ilə bağlı ideyanın həyata keçirilməsi zamanı xərc tələb edən sahələri müəyyən edir.
5. Yeni ideyanın həyata keçirilməsini planlaşdırır	a. Özünün yeni ideyasını həyata keçirmək üçün başqasının köməyi ilə tələb olunan resurslar və xərc

Sahibkarlıq	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
	tələb edən sahələri göstərməklə ümumi plan hazırlayır.
6. Müstəqil işləyir	a. Dövri və digər iş tapşırıqlarını müstəqil şəkildə effektiv həyata keçirir; b. Vaxt və resurslardan maksimum düzgün istifadəni təmin etmək üçün gündəlik fəaliyyətlərini prioritetləşdirir; c. Öz fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi yollarını müəyyən etmək üçün təşəbbüs göstərir; d. Fəaliyyətlərində dəyişikliklər edən zaman öz səlahiyyətlərindəki məhdudiyyətləri müəyyən edir və lazım olan hallarda müvafiq icazə alır.
7. Komandanın bir hissəsi olaraq effektiv işləyir	a. Komanda üzvü olaraq effektiv işləyir; b. Çox mürəkkəb olmayan olan komanda tapşırıqlarının icrasına nəzarət edir.

Öyrənmək üsullarına yiyələnmə	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
1. Effektiv təlim strategiyaları hazırlayır	a. Sistemli və sistemsiz öyrənmə prosesində öz təhsilinə görə cavabdehlik daşıyır; b. Səhvlərdən öyrənmə potensialını dərk edir; c. Təlim hədəflərinə nail olmaq üçün lazım gəldiyi hallarda özünün ənənəvi yanaşmalarını təhsilinə uyğunlaşdırır; d. Təhsilini artırmaq üçün bir sıra metodlardan (məsələn, nəticələr çıxarma və həmkarlarına öyrətmə) istifadə edir.
2. Özünəməxsus təlim təcrübələri və təlim istəklərini müəyyən edir	a. Təhsilalan olaraq fəaliyyəti ilə bağlı kontekstdə əsas güclü və zəif cəhətlərinin təhlilini aparmaqla zəif cəhətləri necə aradan qaldırmaq lazım olduğunu müəyyən edir; b. Özünün üstünlük verdiyi təlim metodlarının effektivliyini dəyərləndirir; c. Özünün təlim strategiyalarını daha təsirli etmək üçün adaptasiya və ya əhatə dairəsini genişləndirməyin yollarını müəyyən edir; d. Komanda üzvlərinin təlim fəaliyyətlərini daha obyektiv təsəvvür etmələri və təlim ehtiyaclarını müəyyən etmələrinə yardım edir.
3. Özünün təlim ehtiyaclarını müəyyən edir və peşəkar inkişafını planlaşdırır	a. Karyera baxımından (və ya şəxsi inkişaf baxımdan) mümkün təlim hədəfləri və onların əldə edilməsi üçün mövcud olan potensial təlim yollarını müəyyən edir;

Öyrənmək üsullarına yiyələnmə	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
	b. Karyera və ya şəxsi inkişaf hədəfləri ilə bağlı olan təlim məqsədlərini prioritetləşdirir; c. Təlim məqsədlərinə ən yaxşı formada nail olmaq baxımından düzgün qərar vermək üçün müvafiq məlumatları axtarır; d. Qısa və uzunmüddətli təlim hədəfləri, tələb olunan vaxt və resursları, o cümlədən, bu hədəflərə nail olmaq üçün tələb olunan tədbirləri göstərməklə təlim planı hazırlayır.

Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin əsasları	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
1. Hüququn mənbələrini müəyyən edir	a. Mülki hüququn mənbələri və normalarını dəqiq müəyyən edir; b. İnzibati hüququn mənbələri və normalarını dəqiq müəyyən edir; c. Əmək hüququnun mənbələri və normalarını dəqiq müəyyən edir; d. Ekologiya hüququnun mənbələri və normalarını dəqiq müəyyən edir; e. Cinayət hüququnun mənbələri və normalarını dəqiq müəyyən edir.
2. Mürəkkəb mübahisəni qanunvericiliyə uyğun həll edir	a. Mübahisəli kompleks məsələni həll etmək üçün qanunvericilikdə müvafiq şərtləri tapır; b. Mübahisəli kompleks məsələni həll etmək üçün müvafiq orqanları müəyyən edir; c. Mübahisəli kompleks məsələni həll etmək üçün müvafiq hüquqi orqanlara müraciət edir.

3.2. Ümumi səriştələr (əmək bazarında rəqabətədavamlı olmağa imkan yaradan səriştələr və peşəyə görə səriştələr arta və ya azala bilər).

Sağlamlıq və əməyin mühafizəsi Sağlamlıq və əməyin mühafizəsi üzrə səriştələr zəruridir	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
Sağlamlıq və təhlükəsizliyin qorunması	
1. Fərdi sağlamlığı və təhlükəsizliyini qoruyur	a. İş yeri və avadanlıqların təhlükəsiz və zərərsiz olmasını yoxlayır və sağlamlıq və təhlükəsizlik üzrə hüquqi-normativ tələblərə uyğunluğunu təmin edir; b. Şəraitə, ətraf mühitə və fəaliyyətlərə uyğun olaraq düzgün fərdi mühafizə paltarını geyinir.
2. Təhlükəsizlik təlimatları, nişanları və göstərişlərinə riayət edir	a. Təlimat, nişan və göstərişlərə düzgün əməl edilməsini nümayiş etdirir; b. Digər şəxslərin təlimat, nişan və göstərişlərə əməl edilməsi ilə bağlı təlimatlandırılması qaydalarını təsvir edir.
3. Sağlamlıq və əməyin mühafizəsi məsələləri ilə bağlı hesabat verir	a. Hüquqi və təşkilati tələblərə uyğun olaraq sağlamlıq və əməyin mühafizəsi məsələləri haqqında effektiv hesabat verir, o cümlədən, müvafiq şəxsləri məlumatlandırır, sağlamlıq və təhlükəsizlik ilə bağlı qeydiyyatı tamamlayır; b. Həmkarlarının sağlamlıq və əməyin mühafizəsi məsələləri haqqında effektiv hesabat verə bilməsinə dəstək verir.
İlk yardım	
1. İlk yardım hadisələrini idarə edir	a. Hadisə baş verən zaman ilkin qiymətləndirmə prosesini düzgün şəkildə nümayiş etdirir; b. Müalicə prioritetlərinin müəyyən edilməsi prosesini düzgün izah edir; c. Bədbəxt hadisədən zərər çəkən və ilk yardım göstərən və təhlükə ilə üzləşmə ehtimalı olan digər şəxslərin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün görülməli olan tədbirləri aydın şəkildə təsvir edir; d. Kömək çağırma və məlumat ötürmə proseslərini təsvir edir.
2. İlk yardım prosedurlarını həyata keçirir	a. Bədbəxt hadisədən zərər çəkən nəfəs almayan şəxsə ürək masajı və süni nəfəs vermə prosedurunu həyata keçirir; b. Bədbəxt hadisədən zərər çəkən və nəfəs alan şəxsləri bərpa vəziyyətində düzgün yerləşdirir; c. Kəskin qanaxmanın qarşısını düzgün şəkildə alır; d. Sümük sınıqları, çıxıqları və onurğa sütununun zədələnmə halları zamanı düzgün yardım göstərir; e. Kəskin istilik və elektrik yanıqları zamanı düzgün yardım göstərir; f. Kimyəvi yanıqlar zamanı düzgün yardım göstərir.
Yanğından mühafizə	

1. Yanğından mühafizə sahəsində həyata keçirilməli olan prosedurları izah edir	a. Yanğınla mübarizə aparmaq üçün yanğın çıxışları, yanğınsöndürən və su kranlarını düzgün müəyyən edir; b. Real həyatdan götürülmüş misallar əsasında yanğın üçbucağını təsvir edir; c. Yanğın siqnalı, evakuasiya və xilasetmə prosedurunu düzgün şəkildə təsvir edir; d. Mövcud təşkilati tələblərə cavab vermək baxımından yanğın zamanı qəbul edilməli olan ümumi prosedurları düzgün izah edir.
2. Yanğınsöndürəndən istifadə edir	a. Verilmiş yanğın növü ilə mübarizə aparmaq üçün uyğun yanğınsöndürəni seçir; b. Seçilmiş yanğınsöndürənin düzgün istifadəsi qaydalarını təsvir edir (əhatə olunanlar: yanğınsöndürən – su, köpük, CO2, quru toz və adyal).
3. Yanğının qarşısının alınması və yanğınla mübarizə sahəsində sadə tədbirlər ilə bağlı həmkarlarını təlimatlandırır	a. Həmkarlarına ehtiyat çıxışları, yanğınsöndürənlər, su kranları və şlanqların yerlərinin müəyyən edilməsi ilə bağlı təlimatlar verir; b. Həmkarlarına ehtiyat çıxışları, yanğınsöndürənlər, su kranları və şlanqlara sərbəst çıxışın təmin edilməsi üzrə təşkilati prosedurlarla bağlı təlimatlar verir.

Planlaşdırma	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
1. Müxtəlif vəzifə öhdəliklərini (struktur bölmələrin fəaliyyətini) planlaşdırır və təqdim edir	a. Hər bir vəzifə öhdəliyi (struktur bölmə) üçün mövcud resursların istifadəsini təhlil edir; b. Resurslardan səmərəli istifadəni təmin etmək üçün təşkilat daxilində resurslardan ümumi istifadənin təkmilləşdirilməsinə, o cümlədən, büdcə nəzarəti və gözlənilməz xərclərə dair planlar hazırlayır; c. Məsləhətləşmələr aparmaq üçün planı müvafiq işçilərə aydın və təfərrüatlı şəkildə təqdim edir.
2. Strateji plana uyğun olaraq planlar hazırlayır və onlara nəzarət edir	a. Strateji plan əsasında təşkilat üçün məqsədlər müəyyən edir; b. Məqsədlərin əldə edilməsi üçün lazım olan dəyişiklikləri planlaşdırır; c. Planları müvafiq maraqlı tərəflərə aydın və təfərrüatlı şəkildə təqdim edir; d. Planların strateji plana uyğun həyata keçirilməsinə nəzarət edir.

Hesabatvermə və sənədləşdirmə	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**

1. Öz işi haqqında hesabat verir	a. Öz iş planları haqqında yazılı formada effektiv hesabat verir; b. Öz işinin nəticələri haqqında elektron formada effektiv hesabat verir.
2. Struktur bölmənin nəticələri haqqında hesabat verir	a. Struktur bölmənin planları haqqında effektiv hesabat verir; b. Struktur bölmənin fəaliyyətinin dövri nəticələri barədə effektiv hesabat verir.
3. Struktur bölmə daxilində hesabatlılığı təşkil edir	a. Struktur bölmə daxilində hesabatvermənin məqsədlərini müəyyən edir; b. Hesabat vermək üçün effektiv sistemlərin yaradılmasını dəstəkləyir; c. Hesabatvermə sistemlərinin istifadəsi və tələbləri barədə işçi heyətinə effektiv məlumat verir; d. Hesabatvermə sistemlərini mütəmadi olaraq qiymətləndirir; e. Hesabatların adları, formaları, dövriliyi, vaxtı və ünvanını müəyyən edir; f. Təşkilata effektiv rəy və təkliflər verir.

Mənəvi, psixoloji və fiziki sağlamlığın qorunması	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
1. Mənəvi-psixoloji sağlamlıqla bağlı valeologiyanın nəzəri və praktik əsaslarını bilir	a. Valeologiyanın məqsəd və vəzifələrini izah edir; b. İnsan şüurunun inkişaf mərhələlərini tibbi, fizioloji və bioloji baxımdan şərh edir; c. İnsanın psixoloji aləmini kamilləşdirən mənəvi keyfiyyətləri şərh edir; d. Şəxsiyyətin psixoloji sağlamlığında mənəvi sistemin (dəyər, ideal, inam, əqidə və.s.) rolunu izah edir; e. İnsanın mənəvi-psixoloji sağlamlığında "Psixi enerji"nin rolunu izah edir; f. "İnsan-ətraf mühit" sisteminin qarşılıqlı əlaqəsini izah edir; g. Mənəvi-psixoloji sağlamlıqla fizioloji sağlamlığın qarşılıqlı əlaqəsini əsaslandırır; h. Sağlam şəxsiyyət və sağlam cəmiyyətin formalaşmasında təhsil sisteminin rolunu əsaslandırır.
2. Peşə fəaliyyətində valeoloji bilikləri tətbiq edir	a. Təhsilalanların mənəvi-psixoloji sağlamlığının qorunmasında təhsil iştirakçıları ilə aparılan işin metodlarını şərh edir; b. Mənəvi psixoloji inkişafla bağlı təhsilalanlara özünütərbiyə yollarını izah edir; c. Təhsil iştirakçılarına valeoloji biliklərdən istifadə yollarını öyrədir.

Mənəvi, psixoloji və fiziki sağlamlığın qorunması	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
3. Uşağın anatomik və fizioloji xüsusiyyətlərini anladığını nümayiş etdirir	a. Uşağın anatomik bədən quruluşunu izah edir; b. Uşaq orqanizmində gedən fizioloji prosesləri təsvir edir; c. Fizioloji proseslərin uşağın fiziki və psixi inkişafina təsirini izah edir; d. Uşaqda baş verə biləcək pozulmaların qarşısını alma qaydalarını izah edir; e. Uşaq orqanizminin inkişafına təsir edən amilləri fərqləndirir.
4. Uşaq xəstəliklərinin ilkin əlamətlərini müəyyən edir	a. Xəstəliklərin ümumi əlamətlərini izah edir; b. Xəstəliklər zamanı profilaktik tədbirlərin həyata keçirilməsi haqqında məlumat verir; c. Cəmiyyətdə sosioloji bəlaya çevrilən zərərli vərdişləri izah edir.

Pedaqoji fəaliyyətin həyata keçirilməsi	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
1. Pedaqogikanın əhəmiyyətini anladığını nümayiş etdirir	a. Pedaqoji anlayışları fərqləndirir; b. Pedaqogikanın yeri, rolu və funksiyalarını şərh edir; c. Şəxsiyyətin inkişafı və formalaşmasına təsir edən amilləri izah edir; d. Müvafiq pedaqoji tədqiqat metodunu tətbiq edir.
2. Pedaqoji prosesi təşkil edir	a. Təlim prosesini təsvir edir; b. Təlimin mahiyyətini şərh edir; c. Təlimin təşkilində səmərəli texnologiyaları vəziyyətə uyğun müəyyən edir; d. Təlim zamanı müvafiq təlim metodlarını tətbiq edir; e. Təlimin prinsiplərini təhlil edir; f. Təlim prosesinin təşkili formalarının xüsusiyyətlərini fərqləndirir; g. Təlim resurslarına verilən pedaqoji tələbləri izah edir.
3. Tərbiyə prosesini təşkil edir	a. Şəxsiyyətin baza mədəniyyətini izah edir; b. Tərbiyənin prinsiplərini təhlil edir; c. Tərbiyənin formalarını məqsədəuyğun tətbiq edir; d. Müvafiq tərbiyə metodunu qaydalara uyğun tətbiq edir; e. Tərbiyə vasitələrini müvafiq şəkildə tətbiq edir.
4. Təhsil müəssisəsini idarə edir	a. Təhsil müəssisəsinin idarəolunma məsələlərini izah edir; b. Daxili nəzarətin reallaşdırma yollarını izah edir.

Pedaqoji fəaliyyətin həyata keçirilməsi	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
5. İnklüziv təhsili təşkil edir	a. İnklüziv təhsildə differensial yanaşmanın mahiyyətini müəyyənləşdirir; b. İnklüziya, diskriminasiya və inteqrasiyanı izah edir; c. İnklüziv təhsil prosesində akkomodasiya haqqında təqdimat edir; d. İnklüziv təhsildə modifikasiyalardan istifadə yollarını şərh edir; e. Fərdi tədris planını işləyib hazırlayır; f. İnklüziv təhsildə müşahidə və qiymətləndirmə prosesini izah edir.
6. Milli kurikulumun tələblərini müəyyən edir	a. Ümumi təhsil və ümumi təhsilli şəxsə verilən tələbləri izah edir; b. Kurikulum islahatını şərh edir; c. Fənn kurikulumunun strukturunu fərqləndirir; d. Fənlər üzrə təlimin ümumi nəticələrini fərqləndirir.
7. Fənn kurikulumunun tələblərini həyata keçirir	a. Fənnin məzmun standartlarını izah edir; b. İnteqrasiyanın növləri və formalarını fərqləndirir; c. Təlim strategiyalarını izah edir; d. Kurikulum üzrə qiymətləndirmə aparır.

Psixoloji fəaliyyətin həyata keçirilməsi	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
1. Təlimin psixoloji əsaslarını anladığını nümayiş etdirir	a. Psixologiyanın inkişaf mərhələləri və strukturunu izah edir; b. Psixologiyanın tədqiqat metodlarını təsnifatlaşdırır; c. Təlimdə sağlam psixoloji mühitin yaradılması qaydalarını şərh edir; d. Psixi inikanın təkamülü haqqında biliklər nümayiş etdirir; e. Psixika və şüurun əlaqəsini izah edir; f. Təlimə verilən psixoloji tələbləri fərqləndirir.
2. Şəxsiyyət, fəaliyyət və ünsiyyətin psixoloji məsələlərini təhlil edir	a. Şəxsiyyət fenomeni psixoloji məsələlərini təhlil edir; b. Şəxsiyyət haqqında nəzəriyyələrin mahiyyətini izah edir; c. Fəaliyyət və ünsiyyətin qarşılıqlı əlaqəsini izah edir; d. Fəaliyyət növləri haqqında məlumat verir; e. Ünsiyyətin müvafiq aspekti və psixoloji təsir vasitələrini tətbiq edir; f. Şəxsiyyətlərarası ünsiyyətin formalarını izah edir.
3. Şəxsiyyətin idrak prosesləri	a. İdrak proseslərinin inkişaf yollarını izah edir;

Psixoloji fəaliyyətin həyata keçirilməsi	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
və fərdi psixoloji xüsusiyyətləri izah edir	b. Şəxsiyyətin fərdi psixoloji xüsusiyyətlərini təsvir edir; c. Temperament və xarakter xüsusiyyətlərini fərqləndirir; d. Şagirdləri qabiliyyətlərinə görə səciyyələndirir.
4. Yaş və pedaqoji psixologiya məsələlərinin təlimdə əhəmiyyətini anladığını nümayiş etdirir	a. Psixi inkişafın zəruri şərtlərini izah edir; b. Kiçik məktəb yaşı dövrü və aparıcı fəaliyyət növünü izah edir; c. Təlim və psixi inkişafın əlaqəsini izah edir; d. Tərbiyənin psixoloji məsələlərini açıqlayır; e. Şagirdlərin psixoloji xüsusiyyətlərini izah edir; f. Tədrisdə sağlam psixoloji mühitin yaradılması qaydalarını şərh edir; g. Sinif kollektivinin yaradılması şərtlərini izah edir; h. Münaqişələrin yaranma səbəbləri və onların aradan qaldırılması yollarını şərh edir.

Tədrisdə düzgün təlim metodikasının tətbiq edilməsi	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
1. Təlim metodlarını tətbiq edir	a. Təlim metodlarını fərqləndirir; b. Mövzunun məqsəd və məzmunu əsasında təlim metodlarını seçir; c. Təlim metodlarından məqsədəuyğun istifadə edir; d. Təlim prosesində müvafiq iş formasını həyata keçirir; e. Təlim prosesini perspektiv və cari plana uyğun həyata keçirir.
2. Təlim resurslarını hazırlayır	a. Mövzuya uyğun resursları hazırlayır; b. Təlim resurslarından müvafiq qaydada istifadə edir.
3. Təlimdə optimal mühit yaradır	a. Təlim üçün öyrədici və inkişafetdirici mühitin yaradılması qaydalarını izah edir; b. Yeni təlim texnologiyalarından istifadə edir; c. Təlim üçün optimallaşdırıcı metod və formaları seçir.

3.3. Spesifik səriştələr (peşə üzrə tələb olunan səriştələr peşəyə görə arta və ya azala bilər).

Uşağa qulluq və valideynlərlə əməkdaşlıq sahəsində fəaliyyətin təşkil edilməsi	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
1. Fərdi fəaliyyət planı hazırlayır və icra edir	a. Uşağa qulluqla bağlı tələb olunan xidmətlərin növlərini müəyyən edir; b. İşin təhlükəsizlik normalarına uyğunluğunu təmin etmək üçün xidmət və obyektlərin risk qiymətləndirilməsini aparır; c. Uşaqların ehtiyaclarını öyrənib qiymətləndirməklə nəticələri valideyinlərə təqdim edir; d. Aylıq və gündəlik iş qrafiki hazırlayır.
2. Valideynlərlə birgə işi təşkil edir	a. Düzgün qaydada hazırlanmış suallar əsasında valideynlərdən uşaqlarla bağlı zəruri məlmatları alır və təhlil edir; b. Əldə olunan məlumatların müvafiq qaydada qeydiyyata alınması, saxlanması və paylaşılması qayda və şərtlərini valideynlərlə razılaşdırır; c. Gündəlik və dövri fəaliyyətlər barədə məşləhətləşmələr aparır.

Uşaqların gündəlik qayğılarının yerinə yetirilməsi	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
1. Uşaqlar üçün gündəlik menyunu planlaşdırır	a. Uşağın pəhriz tələbləri nəzərə alınmaqla gündəlik yemək menyusu hazırlayır; b. Günün müxtəlif saatlarına uyğun uşaqları düzgün qaydada yedizdirir; c. Uşaqların düzgün qidalanma rejiminə nəzarət etməklə zəruri halda effektiv alternativ üsullar tətbiq edir.
2. Təhlükəsizlik, şəxsi gigiyena və sağlamlıqla bağlı tədbirləri yerinə yetirir	a. Uşağa özünəxidmət və gigiyena vərdişləri barədə təlimatlar verir; b. Uşağın ehtiyaclarına uyğun olaraq yuyundurulması, geyindirilməsi və zəruri halda bezinin dəyişdirilməsi qaydalarını nümayiş etdirir; c. Uşağın şəxsi əşyaları və oyuncaqlarının sterilizə edilməsi, təmizlənməsi və düzgün qaydada saxlanmasını nümayiş etdirir; d. Uşağın yatağı və oyun sahəsinin təmizliyini təmin edir; e. Uşağın gündəlik işləri (paltarlarının yuyulması, yataq dəstlərinin dəyişdirilməsi və qablarının yuyulması)

Uşaqların gündəlik qayğılarının yerinə yetirilməsi	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
	müvafiq qaydada nümayiş etdirir; f. Uşağa tələb olunan hallarda həkim gələnə qədər ilk yardımın göstərilməsi qaydasını nümayiş etdirir.

Uşaqların öyrənmə fəaliyyətinin təmin edilməsi	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
1. Uşaqların istirahət vaxtını təşkil edir	a. Uşağın yuxu və istirahət vaxtını planlaşdırır; b. Uşağın yuxu və istirahət rejiminin yerinə yetirilməsinə nəzarət edir; c. Hava şəraitinə uyğun olaraq və təhlükəsizliyə nəzarət etməklə uşaqlar ilə həm qapalı, həm də açıq havada oyunlar təşkil edir; d. Təhlükəsizlik qaydalarına riayət etməklə istirahət tədbirləri və gəzintilər həyata keçirir; e. Uşaqlar üçün nağıl və hekayələr seçib oxuyur; f. Uşaqlara yaradıcı fəaliyyətlə məşğul olmaları üçün mühit təşkil edir; g. Əlamətdar günlərdə müvafiq tədbirlər təşkil edir.
2. Uşaqlarda emosional inkişafa dəstək verir	a. Uşağın ehtiyaclarını qiymətləndirməklə onda baş verən emosional davranışlara düzgün qaydada dərhal cavab verir; b. Məktəb yaşlı uşaqlar üçün özünütəsdiq və özünüidarəetmə bacarıqlarını formalaşdırmaq üçün müxtəlif məşğələlər keçirir; c. Sosial-emosional, idrakı, hərəkət (motor) bacarıqları və psixi inkişafı müşahidə etməklə qiymətləndirir; d. Uşaqların sosiallaşması üçün müxtəlif dəstək proqramları tətbiq edir.
3. Uşaqların davranışlarını yönləndirir	a. Uşaqların davranışlarının idarə edilməsi üçün müvafiq plan hazırlayır; b. Uşaqlara düzgün intizam qaydalarını öyrədir.
4. Əqli və fiziki qüsuru olan uşaqlara xidmət edir	a. Əqli və fiziki qüsuru olan uşaqlar üçün müvafiq xidmətləri hazırlayır; b. Əqli və fiziki qüsuru olan uşaqların düzgün qida rejimini müəyyən edir; c. Əqli və fiziki qüsuru olan uşaqların düzgün qidalandırılmasına nəzarət etməklə zəruri hallarda alternativ üsullar təklif edir;

Uşaqların öyrənmə fəaliyyətinin təmin edilməsi	
Təlim (öyrənmə) nəticələri	**Qiymətləndirmə meyarları**
	d. Müvafiq fəaliyyətlər təşkil edir; e. Əlilliyi olan uşaqlar üçün yardımçı vəsaitlər, dəstək texnologiyası və müvafiq avadanlıqlardan istifadə edir; f. Zəruri halda düzgün qaydada ilk yardım göstərir; g. Qüsurlu uşaqların sosiallaşması üçün metod və həll yolları tətbiq edir.

Müəssisə nümayəndələri

N:	İştirakçının adı, soyadı:	Təşkilat və yeri:
1.	Laləzar Cəfərova	Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu
2.	Rasif Dünyamalıyev	EDU Co Consulting
3.	1. Şəhla Əliyeva 2. Xalidə Həmidova 3. Sədaqət Əliyeva 4. Pərişan Həsənova	Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
4.	Xalidə Rzayeva	"Peter Pan" uşaq bağçası
5.	Samirə Muxtarova	"İndigo" uşaq bağçası
6.	Vəfa Əfəndiyeva	"Baby Hall" uşaq bağçası

Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin icrasına dəstək layihəsinin nümayəndələri

N:	Adı, soyadı:	Vəzifə:
1.	Amin Çərkəzov	Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin icrasına dəstək layihəsinin eksperti
2.	Aynur Kərimova	Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin icrasına dəstək layihəsinin eksperti
3.	Mehparə Əhmədova	Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin icrasına dəstək layihəsinin eksperti
4.	Genevieve McCabe	Azərbaycanda Milli Kvalifikasiya Çərçivəsinin icrasına dəstək layihəsinin eksperti

Bacarıqların inkişaf etdirilməsi üzrə sahə komissiyasının sədri, üzvləri və mütəxəssislər (adı, soyadı, iş yeri, vəzifəsi)

No	Adı, Soyadı	İş Yeri	Vəzifəsi
5.1			
5.2			
5.3			
5.4			
5.5			
5.6			
5.7			
5.8			
5.9			
5.10			
5.11			
5.12			
5.13			
5.14			